

Kapelletjespad Zenderen - Borne

Auteur: Marycke Naber

(Maria)kapellen, kloosters, beken, openluchttheater

Na een bezoek aan de kerk met Mariakapel naast het Karmelietenklooster (en eventueel het Patersbos) loopt de route langs het Carmelitesenklooster met een landkruis, een te bezoeken kapel en kruiswegstaties op de muur van de kloostertuin naar een Mariakapel op de Zendersche Esch. Vervolgens langs de Kloostergaarde en het voormalige Huis Weleveld. Daarna met een grote boog langs de Oude Bornschebeek en een boomkapelletje naar Hertme, met o.a. een Mariakapel in de kerk, een openluchttheater en een boomkapelletje. Vervolgens langs de Bornschebeek en via een park en een Mariakapel op het voormalige kerkhof naar het centrum van Borne. Tot slot langs de RK kerk met een Mariakapel naar het station.

Dit is de 50e etappe van het Twentse Kapelletjespad (ruim 800 km!). Het begint in Borne en loopt via Noord-Twente naar Oldenzaal. Dan via Zuid-Twente terug naar Borne. Het pad kan als langeafstandswandeling worden gelopen, maar ook per etappe als dagwandeling. Van het Kapelletjespad is de wandelgids 'Twentse Kruistochten' afgeleid, met twaalf rondwandelingen, uitgekomen bij uitgeverij Gegarandeerd Onregelmatig.

Routebeschrijving

Bushalte Zenderen - station Borne (16 km, bushalte na 11 km)

NB Raadpleeg de openingstijden van de horeca en de dienstregeling van de bussen.

- Loop vanaf bushalte Old Coopers Hall in de richting van de ANWB wegwijzer. Ga daar LA, Hertmerweg, langs een beeld van een pater Karmeliet en leerling naar de kerk.

- Iets verderop, aan het begin van het plein voor de kerk, geeft een wit hekje toegang tot het Patersbos. Desgewenst kunt u er een rondje lopen.

Het bos is sinds oktober 2018 opengesteld voor het publiek en wordt met hulp van vrijwilligers onderhouden. Er staat een Mariakapel en er is de begraafplaats van de paters te zien. Ook zijn een labyrint en een stiltetuin aangelegd, met planten en bomen die in de Bijbel voorkomen.

De neogotische Maria Onbevlekt Ontvangenkerk uit 1882, ontworpen door Alfred Tepe, is gebouwd als onderdeel van het kloostercomplex van de paters Karmelieten in Zenderen. Bij een grondige verbouwing in 1965 zijn de neogotische schilderingen verdwenen; slechts drie gebrandschilderde ramen zijn gespaard gebleven. In de loop der tijd werden echter het triomfkruis en de beelden van de Karmelheiligen teruggeplaatst. Ook zijn vanuit de Elisabethkapel te Arnhem kruiswegstaties van Wijnand Geraedts overgenomen.

Het kerkgebouw is in 1989 voor een symbolisch bedrag aan de parochie overgedragen. In 2005 werd opnieuw besloten tot een grondige restauratie. Daarbij zijn nieuwe schilderingen aangebracht door Randolph Algera en Mieke Nijland, met als thema het leven van de profeet Elia, een belangrijke inspiratiebron voor de Karmelieten. De kerk is dagelijks van 9.00 tot 17.00 geopend. Links bevindt zich een Mariakapel.

In de tuin voor het Karmelietenklooster staat een mooi Mariabeeld. De Karmelorde komt voort uit een groep kluizenaars in het Carmelgebergte in Israël, die begin 12e eeuw een gemeenschap hadden gevormd. De eerste paters Karmelieten in Zenderen vestigden zich in 1855 vanuit Boxmeer. Zij hebben zich ingezet voor de zielzorg en het voortgezet onderwijs. Bij het klooster kloppen nog steeds gelovigen aan voor Albertuswater. Dit water is gewijd door het met de relieken van de 13e-eeuwse karmeliet Albertus van Trapani in aanraking te brengen. Het zou helpen tegen psychische klachten, stress, slapeloosheid, kneuzingen en veeziekten.

- Loop terug en steek voor de rotonde LA de Hertmerweg over. Ga daarna RA via het fietspad en aan de overkant LA.

1. Ga de 1e weg RA, Carmelitessenweg, en volg deze langs het landkruis uit 2005 en het Carmelitessenklooster uit 1889.

De Carmelitessen leven eenvoudig en in geestelijke afzondering. Vroeger bakten de Carmelitessen uit Zenderen hosties voor parochies en instellingen. Tegenwoordig bestaat de gemeenschap uit nog maar een paar nonnen. De deur onder het afdak is dagelijks van 9.00 tot 17.00 uur open. Direct links bevindt zich de kapel met een mooi houten Mariabeeld.

- Loop RD over de zandweg met fietspad.

Op de muur van de kloostertuin zijn in 2012 veertien kruiswegstaties van Ger van Iperen-Schenkels aangebracht. Dit zijn kopieën van de staties die Frans Dreumes had ontworpen voor het seminarie van het Karmelietenklooster. Zie het informatiebordje.

- De weg, inmiddels karrenspoor, maakt een bocht naar rechts. Ga de 1e zandweg / karrenspoor LA, De Berg.

U loopt over de Zendersche Esch. Uit archeologische vondsten is gebleken dat deze al bewoond werd in de Bronstijd (1500 - 1000 voor Christus) en de IJzertijd (700 voor Christus tot het begin van de jaartelling). Bij de haakse bocht naar links staat een Mariakapel in Saksische stijl. Deze is in 2008 geplaatst in het kader van de meditatieve wandeling Kloosterpad Zenderen, die een aantal keer per jaar wordt georganiseerd.

De kapel is gebouwd door Herman Koopman en Henk Meulenkamp, die samen met Lies Maathuis voor het onderhoud zorgen. Fons Sniijders heeft de glas-in-loodraampjes vervaardigd. Pater Huub Bos van het Karmelietenklooster heeft de kapel op 2 mei 2009 ingewijd, in aanwezigheid van bijna alle zusters van het Carmelitessenklooster, die normaal gesproken niet naar buiten komen.

De kapel is in januari 2018 vernield, waarbij ook het antieke Mariabeeld uit Freital bij Dresden is gestolen. Bij de herstelwerkzaamheden is een gipsen beeld uit restauratieatelier 't Stiepeltje van Erica Staverman te Hengelo geplaatst, evenals een smeedijzeren hekwerk om de kapel 's nachts af te sluiten.

2. Ga aan het eind van de weg LA, steek meteen de drukke (!) weg over en loop RD over de particuliere oprit.

- Ga na nr. 8A RA en RD, aan het eind LA en meteen weer LA, een karrenspoor. Houd bij de splitsing links aan, Oude Bornseweg.

- Het karrenspoor gaat over in een asfaltweg. Ga na de bocht naar links voor het bosje scherp RA over het smalle pad.

- Links bevindt zich een Toeristisch Opstap Punt. Ga RA en volg het smalle pad langs de asfaltweg.

De Kloostergaarde bij theehuis De Karmeliet is de moeite van een bezoek waard! Zie het informatiepaneel. Als het theehuis gesloten is, kunt u de tuin bezoeken via de ingang even voorbij de toegangsweg naar het theehuis.

- Loop verder over het bospad langs de weg, ga aan het eind LA, Hebbrodweg, en meteen RA, Hertmerweg. Ga de 1e zandweg schuin LA, Strootdijk.

3. Ga het 1e karrenspoor RA over landgoed Weleveld, na het houten hek schuin LA over het pad langs de asfaltweg. Ga na de brug over de Bornschebeek RA, Oude Bieffel.

- Vanaf het uitkijkheuveltje met bankje links van de weg hebt u zicht op de huisplaats van de voormalige havezate Weleveld.

De 'Hof to Welevelde' uit 1300 was een van de machtigste havezaten van Twente. Het huis werd door verschillende adellijke families bewoond en een aantal keren her- en verbouwd. Uiteindelijk werd het in 1804 voor afbraak verkocht. Pas bij opgravingen in 1964 en 1994 kwam een deel van het erfgoed weer boven water, zoals bouwfragmenten van Bentheimer zandsteen, aardewerk en glasscherven, daterend uit de 14e tot en met de 19e eeuw. De stalen figuren iets verderop verbeelden de wereld van de Van Welevelds rond 1300. Zie het informatiepaneel.

4. Ga daarna het 1e smalle pad LA (wandelpijlen), langs de Oude Bornschebeek. Ga aan het eind langs het houten hek. Steek de asfaltweg over en loop RD over het smalle pad.

5. Na de afsluitboom aan het eind ga je RA over de brug en LA over de halfverharde weg. Verderop is de oude beekloop opnieuw uitgegraven (zie het informatiepaneel).

- De halfverharde weg gaat over in een karrenspoor, Dashorsterweg, later in een halfverharde weg. Ga bij de voorrangsweg RA over het fietspad, dan de 1e weg RA, Kampweg.

6. De asfaltweg gaat over in een halfverharde weg. Ga aan het eind LA, een karrenspoor, Diepegoorsweg.

- Ga het 1e karrenspoor RA, houd na het bruggetje links aan en ga schuin RA over het graspad langs de linkerkant van de sloot.

7. Ga aan het eind RA, een asfaltweg. Blijf RD lopen, Dulderbroekweg. Na de bocht naar rechts en naar links bevindt zich tegenover nr. 5 een boomkapelletje.

Dit is in 2005 gemaakt door de heer Kolner, geïnspireerd als hij was door zijn bezoek aan het zuiden van het land. Hij vervaardigde het van hout dat op zijn werk overbleef en bevestigde het aan een boom tegenover zijn huis. Dit was de plek van het ouderlijk huis van zijn moeder, waar ook het Mariabeeld vandaan kwam.

- Verderop heet de weg Broekweg. Ga aan het eind RA richting Zenderen, bij de driesprong schuin LA, Hertmerdwarsweg, bij de kruising RA over de klinkerweg.

Rechts staat een kapelletje. Het eerste weekend van november 2016 is men met de bouw ervan begonnen en voorjaar 2017 is de kruiskapel ingewijd. Er is een kruisbeeld uit de Sint Theresiakerk uit Borne in geplaatst.

8. Ga aan het eind LA over de asfaltweg, dan het 1e onverharde pad LA, Kerkweg. Dit gaat over in een halfverharde weg.

- Ga aan het eind LA en na de zijstraat links RA door de voetgangerssluis.

Even verderop staat langs de weg een informatiepaneel over Hertme, de St. Stephanuskerk en pastoor Veeger (aan de achterkant van 'wandelingen Hertme').

- Steek het parkeerterrein over en loop RD over het klinkerpad, langs de kerststal in Saksische stijl.

- Ga aan het eind RA langs de Sint-Stephanuskerk uit 1903. Deze is overdag geopend, met links een Mariakapel.

- Loop RD langs het kerkhof en een metalen hek. U loopt langs het openluchttheater uit 1955.

Initiator daarvan was pastoor Johannes Ignatius Veeger. Gedurende negen jaar werden er de Passiespelen opgevoerd, met 300 medewerkers. Na drie jaar werden ze ook in het Duits opgevoerd, waarvoor busladingen Duitsers naar Hertme togen. Sinds eind jaren '80 is het theater het decor van het Afrikafestival. De Passiespelen zijn in 2011 in ere hersteld en trokken 8500 bezoekers. In 2014 zijn ze opnieuw opgevoerd door spelers en zangers uit de wijde omgeving. Sindsdien vinden zij om de vijf jaar plaats.

Achter het openluchttheater is het zogenaamde Spookhuis weer opgebouwd. Het stond eerder op het erf van een boerderij aan de Lodieklanden en was daar zwaar verwaarloosd. Op zijn nieuwe locatie krijgt het meerdere functies.

Het gebouwtje was het koetshuis van havezate het Grotenhuis, die in 1473 voor het eerst wordt genoemd. Anders dan bij andere havezaten bleven de bezitters ervan na de Reformatie katholiek. In 1687 stelde een predikant vanuit Deventer vast: 'Te Borne, zoo heet het daar, woont een pape genaemt Albert Beker, op 't Groothuis in boerschap Hertmen, die daer openbare dienst doet'. Dat gebeurde in het koetshuis. Om pottenkijkers tegen te gaan werd 's nachts door 'witte wieven' rondom het huis gespookt, zodat de schuilkerk nog steeds als Het Spookhuis bekend staat. Volgens een andere lezing waren het juist de protestanten die aan het spoken waren tijdens een mis.

9. Loop rechts om het Spookhuis heen en verder over het smalle pad, aan het eind LA over het graspad (langs de Deurningerbeek). Ga bij de asfaltweg RA over de brug.

- U passeert de plek waar het Spookhuis heeft gestaan, bij de eerste boerderij. Daarna volgt aan de linkerkant een Mariakapelletje aan een boom.

Het kapelletje is in 1938 geplaatst door de Katholieke Jeugd Vereniging. Bewust is toen gekozen voor een plek bij de voormalige schuilkerk, op grond van de familie Meijer, die het kapelletje ook verzorgde. Toen de familie in 2007 verhuisde, heeft de familie Schabbink van Erve Daggel het kapelletje voor de zekerheid verplaatst naar eigen grond en het opgeknapt. Deze familie zorgt nog steeds voor het onderhoud.

10. Ga aan het eind van de inmiddels halfverharde weg LA over de asfaltweg. Ga na nr. 15 vlak voor de bocht naar links RA door het klaphek langs een meidoornhaag ('Opengesteld').

- Ga na het tweede klaphek aan het eind van het asfaltpad LA over de klinkerweg, even later scherp RA over het smalle pad.

- Houd links aan, brug over de Bornschebeek negeren. Loop RD over het graspad langs de beek.

- Ga bij de asfaltweg RA en direct na de brug LA langs het houten hek. Ga via de houten brug LA Pad naar rechts negeren, ga op de kruising schuin RA over het halfverharde pad naar beneden.

11. Loop om de vijver heen en volg het pad RD door het bos. Ga RA over het bruggetje, daarna LA. Ga vlak voor het fietspad scherp RA over het halfverharde pad.

12. Ga aan het eind RA en steek meteen LA de dubbele rijbaan over. Ga RA over het tegelpad en na het viaduct het 1e asfaltpad LA. Op de driesprong ga je LA, Dr. W. Stomspark.

- Volg het pad om de vijver, houd op de driesprong van halfverharde paden links aan. Ga aan het eind LA, een asfaltpad.

- Ga na het speeltuintje LA, RA door het metalen hek over het asfaltpad, dan het 2e pad LA, aan het eind RA.

U loopt over de begraafplaats van de voormalige RK waterstaatskerk. De grafstenen van kapelaan Hepman, dokter Schoemaker en pastoor Warnink uit het eind van de 19e eeuw zijn nog aanwezig voor het kruisbeeld. De Mariakapel in romaanse stijl is in 1957 gebouwd door Herman Liedenbaum met een aantal vrienden en vrijwilligers. Voor de bouw zijn kloostermoppen van onder meer de kloosterruïne van Sibculo en Bentheimer zandsteen van vloeren uit boerenschuren gebruikt. Het Mariabeeld is afkomstig van een in de Tweede Wereldoorlog vernielde kerk in het Duitse Vreden.

- Loop na een bezoek aan de kapel langs de linkerkant van het grasveld en RD over het klinkerpad, Ga aan het eind RA.

13. Houd rechts aan, zijstraten naar links negeren. Loop RD over het Dorsetplein, daarna RD door de Grotestraat. Aan het eind daarvan komt u bij de St. Stephanuskerk.

De neogotische kerk uit 1888 kwam in de plaats van de waterstaatskerk aan de Koppelbrink en is ontworpen door Nicolaas Molenaar Sr. Bezienswaardig zijn de gebrandschilderde ramen van de gebroeders Nicolas uit Roermond, de houten gebeeldhouwde preekstoel uit 1894, de muurschilderingen uit 1912 van Joseph Anton Waterkamp en diverse houten beelden van rond 1900, gemaakt in het kunstatelier van Te Poel en Stoltefusz uit Den Haag. Zie bij 'Kijken'. Indien niet geopend, hebt u vanuit de Mariakapel zicht op de kerk.

- Ga LA en na de kerk RA, Stationsstraat. Aan deze kant is de ingang naar de Mariakapel. Deze is overdag geopend.

- Op nr. 5 staat het voormalige Johannesklooster uit 1894, eveneens ontworpen door Nicolaas Molenaar Sr.

Dit was ruim honderd jaar bewoond door nonnen, de Zusters van Schijndel. Deze kloosterorde bestaat al sinds 1633. Oprichter was Vincentius, die zijn volgelingen opriep om de straat op te gaan om de armen te helpen. Sinds 2000 is het gebouw een woon-zorgcomplex.

- Op nr. 9 bevindt zich het voormalige Badhuis Spanjaard.

Het neoclassicistische gebouwtje is in 1919 in opdracht van L.S.J. Spanjaard gebouwd voor zijn arbeiders. Borne dankt zijn ontwikkeling grotendeels aan de joodse familie Spanjaard, die er halverwege de 19e eeuw een bloeiende textielindustrie opzette. De N.V. Stoomspinnerijen en -weverijen Spanjaard bevond zich eveneens aan de Stationsstraat. De arbeiders kregen slecht betaald. Zij gingen dan ook regelmatig in staking. Het grootse deel van de familie Spanjaard overleefde de Tweede Wereldoorlog niet. Na de oorlog ging het al snel bergafwaarts met de textielindustrie in Nederland, door de opkomst van de lagelonenlanden. In 1971 werd Spanjaard na ruim 120 jaar gedwongen zijn deuren te sluiten.

14. Ga meteen na het badhuis RA over het tegelpad (Dr. Panhuijsenstraat) en langs klinkerstraat. Ga na huisnr. 5 LA over het klinkerpad.

- Loop na de fietsluis RD (Cor Hilbrinkstraat), langs het speeltuintje. Loop in de bocht naar links RD, Gé van Rielstraat.

- Loop in de bocht naar rechts schuin RD over het klinkerpad, aan het eind daarvan RD over het zebepad naar het station.

Praktische informatie

Landelijk gebied, beken, centrum van Borne. 55 % onverhard

Kijken

Het Patersbos bij het Karmelietenklooster, Hertmerweg, Zenderen

De Kloostergaarde bij theehuis De Karmeliet, Hertmerweg, Zenderen

Eten en drinken

Pannenkoekenhuis Smikkel, Hertmerweg 45a, Zenderen, 074 357 7534, smikkel.metro.rest

Theehuis De Karmeliet, Hertmerweg 49, 074 259 5060, theehuisdekarmeliet.nl

't Hertme's Ambacht, Hertmerweg 30, Hertme, 074 853 8849, hertmesambacht.nl

Mexicaans restaurant Las Carretas, Marktstraat 1, Borne, 074 266 7303, lascarretas.nl

Italiaans restaurant Bella Borne, Nieuwe Markt 9, Borne, 074 267 0810, bellaborne.nl

Restaurant ROAST it, Dorsetplein 4, Borne, 074 737 0047, roast-it.nl

Grand Café de Steeg, Grotestraat 181, Borne, 074 266 7953, grandcafedesteeg.nl

De Koffiekaravaan, Parallelweg 2 (bij het station), Borne, 074 785 3971, dekoffiekaravaan.nl

Openbaar vervoer

Bushalte Old Coopers Hall, Zenderen, lijn 51 Almelo-Borne-Hengelo

Bushalte Hertme, buurtbus 592 Borne-Weerselo. Niet in het weekend!

Station Borne, sprinter Zwolle-Almelo-Enschede (Blauwnet)

Regiotaxi Twente: 0900-1814, regiotaxitwente.nl (minstens 1 uur van tevoren reserveren!)

Routebeschrijving, topografische kaart en GPS-track van deze wandeling vind je op Wandelzoekpagina: www.wandelzoekpagina.nl/wandeling/kapelletjespad-zenderen---borne/15747/. Reactie, opmerkingen en aanvullingen zijn welkom op Wandelzoekpagina.

In de wandelgids 'Twentse kruistochten' beschrijft Marycke Naber 12 rondwandelingen langs in totaal 112 kapellen en kruisbeelden. De wandelingen zijn min of meer afgeleid van het Twentse Kapelletjespad van ca. 800 km (in etappes van gemiddeld 15 km, die eveneens op de Wandelzoekpagina (www.naberpaden.nl) zijn gepubliceerd). De wandelgids bevat mooie foto's en interviews met vrijwilligers die de kapelletjes en wegkruisen onderhouden. De gids is in te zien en te bestellen op www.gegarandeerdonregelmatig.nl.

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten

voor slechts
€ 13,50